

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

مکاتبات اداری با مراجع قضائی و غیرقضائی (شبه قضائی)

مدرس: دکتر سید مظفر داوری

- استادیار دانشگاه
- کارشناس رسمی دادگستری در امور راه و ساختمان
- داریار دادرسی انتظامی مرکز کارشناسان دادگستری استان کرمان

مراجع شبه قضائی

مفهوم مراجع شبه قضایی

مراجع شبه قضایی به مراجعی گفته می شود که به دعاوی میان افراد با دولت رسیدگی می کند.

تشکیلات و ساختار مراجع شبه قضایی

مراجع شبه قضایی معمولاً زیر مجموعه قوه مجریه هستند و بسته به موضوع صلاحیت، ساختاری خاص دارند.

مهمترین انواع و اقسام مراجع شبه قضایی

در بسیاری از موضوعات مراجع غیر قضایی یا غیر دادگستری وجود دارد؛ همچون تخلفات اداری کارمندان، مراجع حل اختلاف قانون کار، ثبت، کمیسیون های شهرداری و غیره که لیست کامل و تفصیلی آن در ادامه ذکر شده است.

مراجع شبه قضایی به آن دسته از مراجعی گفته می‌شود که به دعاوی میان شهروندان با دولت رسیدگی و حکم صادر می‌کند. بسته به حوزه‌های متعدد روابط میان شهروندان با دولت، مراجع شبه قضایی و غیرقضایی نیز انواع و اقسام متعدد و مختلفی دارند.

امروزه اعطای اختیار به عموم مردم جهت اقامه دعوا علیه، حقی مسلم می‌باشد که در کشور ما نیز به رسمیت شناخته شده و فلسفه تشکیل مراجع قضایی این است که اشخاصی که از اعمال و تصمیمات دولت خسارتی دیدن، بتوانند با مراجعه به برخی از مراجع پیش‌بینی شده در قوانین احقاق حق کنند و خسارات خود را دریافت دارند.

-مراجع غیرقضایی یا مراجع شبه قضایی انواع و اقسام مختلفی دارند که در قوانین مختلف مورد پیش بینی قرار گرفته اند و شناخت آنها برای عموم شهروندان موضوع بسیار مهمی است.

به همین دلیل در ادامه این بحث ابتدا به بررسی اینکه مرجع شبه قضایی چیست پرداخته و سپس انواع و اقسام مراجع شبه قضایی کدامند را توضیح خواهیم داد.

در طول سالیان اخیر بدلیل گسترده شدن نقش دولت‌ها، نظام قضایی ما ایجاب می‌کند که به دعاوی میان دولت و شهروندان در مراجع ویژه و با اصول خاص این دعاوی رسیدگی شود.

به طور کلی می‌توان گفت مراجع شبه قضایی آن دسته از مراجعی می‌باشند که صلاحیت رسیدگی آن‌ها منحصر به آن دسته از دعاوی علیه دولت و نهادهای کشور است که صراحتاً در صلاحیت آنها قرار گرفته باشد.

لذا این مراجع خارج از قوه قضائیه و معمولاً زیر نظر قوه مجریه فعالیت می‌کنند و نمی‌توان آنها را دادگاه در معنای خاص آن نامید.

انواع مراجع شبه قضایی

انواع مراجع شبه قضایی را می توان در زمینه های مختلفی یافت.

به عنوان مثال: هیأت های رسیدگی به تخلفات، داور، امور اراضی و آب، ثبت اسناد و املاک، کمیسیون های شهرداری، اقدامات برخی از سازمان ها و نهادها در برخی از مسائل حقوقی و هیأت های انتظامی رسیدگی به تخلفات.

لذا در این قسمت فهرست و لیستی از انواع مراجع شبه قضایی ارائه شده است.

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

فهرست نهادهای شبه‌قضائی و هیأت‌های رسیدگی به تخلفات:

- ۱) اتحادیه‌های صنفی و کمیسیون‌های مربوط به قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۹۲)
- ۲) سازمان تعزیرات حکومتی؛
- ۳) شعبه حقوقی تحقیق اداره اوقاف موضوع ماده ۱۴ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه؛
- ۴) شورای حل اختلاف موضوع ماده ۱۸۹ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی؛
- ۵) کمیسیون رسیدگی به شکایات جانبازان موضوع ماده ۱۶ قانون تسهیلات جانبازان (مصوب ۱۳۷۴)
- ۶) کمیسیون کفالت نظام وظیفه موضوع ماده ۲۸ قانون نظام وظیفه؛
- ۷) مراجع حل اختلاف مالیاتی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم؛
- ۸) مرجع رسیدگی به شکایت کارفرمایان در خصوص مطالبات حق بیمه موضوع قانون سازمان تأمین اجتماعی؛
- ۹) هیأت تشخیص و حل اختلاف قانون کار؛
- ۱۰) هیأت حل اختلاف امور گمرکی موضوع ماده ۵۰ قانون گمرک؛
- ۱۱) هیأت حل اختلاف ثبت احوال موضوع ماده ۳ قانون ثبت احوال؛
- ۱۲) هیأت نظارت بر مطبوعات موضوع قانون مطبوعات؛

داوری در قوانین موضوعه:

- ۱) داورى قانون آيين دادرسي مدنى؛
- ۲) داورى موضوع قانون بيمه و آيين‌نامه‌هاى آن؛
- ۳) داورى اتحاديه و اتاق تعاونى‌ها؛
- ۴) داورى قانون صنايع و معادن؛
- ۵) داورى قانون بورس اوراق بهادار؛
- ۶) داورى واگذارى سهام شركت‌هاى دولتى موضوع ماده ۲۰ قانون برنامه سوم توسعه؛

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

امور اراضی و آب:

- ۱) شورای اصلاحات اراضی؛
- ۲) کمیسیون تغییر کاربری اراضی کشاورزی و باغ‌ها؛
- ۳) کمیسیون قانون توزیع عادلانه آب؛
- ۴) کمیسیون قانون ابطال اسناد و فروش رقبات آب و اراضی موقوفه؛
- ۵) کمیسیون ماده ۳۴ قانون جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی؛
- ۶) کمیسیون ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی؛
- ۷) کمیسیون ماده ۱۲ قانون زمین شهری؛
- ۸) مرجع تشخیص اراضی موات خارج از محدوده شهرها؛
- ۹) هیأت نحوه خرید و تملک اراضی مورد نیاز دولت و شهرداری‌ها؛

ثبت اسناد و املاک:

- ۱) اداره ثبت (صلاحیت واحد اجرای ثبت در صدور اجرائیه ثبتی و رئیس ثبت در مقام رسیدگی به اعتراض افراد نسبت به عملیات مأمورین اجرای ثبت)؛
- ۲) هیأت نظارت و شورای عالی ثبت؛
- ۳) هیأت حل اختلاف ثبتی موضوع مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون ثبت؛
- ۴) هیأت حل اختلاف ثبتی موضوع ماده ۱۳۲ قانون برنامه چهارم و توسعه؛
- ۵) افزار و فروش املاک مشاع

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

کمیسیون‌های شهرداری:

(۱) کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران
(مصوب ۱۳۵۱)

(۲) کمیسیون ماده ۵۵ و ۷۷ قانون شهرداری‌ها؛

(۳) کمیسیون ماده ۱۰۰ و ۱۰۱ قانون شهرداری‌ها؛

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

اقدامات سازمان‌ها و نهادها در برخی مسائل حقوقی:

- ۱) اقدام اولیه وزارت بهداشت قبل از مراجعه به دادگاه موضوع ماده ۱۳ قانون بهداشت؛
- ۲) حل اختلاف بین دستگاه‌های اجرایی راجع به املاک و مستندات (کمیسیون مستقر در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)؛
- ۳) رفع تجاوز به اراضی مستحدث و ساحلی؛
- ۴) سازمان حفاظت محیط زیست در مقام جلوگیری از آلودگی هوا؛
- ۵) شهرداری در مقام سد معبر؛
- ۶) وزارت راه در مقام رفع مستحذات غیرمجاز؛
- ۷) وزارت کار در جریمه کارفرمایان (به کارگیری اتباع بیگانه)؛
- ۸) وزارت نیرو در رفع مزاحمت از مستحذات مجاز و ممانعت از مستحذات غیرمجاز آب و برق؛
- ۹) هیأت حل اختلاف و رسیدگی به انحراف شوراهای اسلامی از وظایف قانونی؛

عناوین برخی از مهم‌ترین مراجع غیرقضائی (شبه‌قضائی)

هیأت‌های انتظامی رسیدگی به تخلفات:

- ۱) تخلفات اداری کارکنان دولت؛
- ۲) دادسرا و دادگاه انتظامی دفاتر اسناد رسمی؛
- ۳) دادسرا و دادگاه انتظامی قضات؛
- ۴) دادسرا و دادگاه انتظامی کارشناسان رسمی دادگستری؛
- ۵) دادسرا و دادگاه انتظامی وکلا؛
- ۶) شورای انتظامی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان؛
- ۷) شورای انتظامی قانون نظام مهندسی معدن؛
- ۸) شورای انتظامی مربوط به نظام صنفی رایانه‌ای؛
- ۹) هیأت انتظامی پزشکی؛
- ۱۰) هیأت‌های انتظامی دانشگاه‌ها؛
- ۱۱) هیأت‌های انتظامی مالیاتی؛
- ۱۲) هیأت‌های بدوی و عالی انتظامی رسیدگی به تخلفات شاغلان حرفه مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی؛
- ۱۳) هیأت‌های بدوی و عالی انتظامی شاغلان حرفه دامپزشکی؛
- ۱۴) هیأت‌های رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای سازمان نظام روانشناسی و مشاوره؛
- ۱۵) هیأت‌های کارشناسی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه پرستاری؛
- ۱۶) هیأت‌های انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران؛
- ۱۷) هیأت انتظامی بانک‌ها.

معرفی مهم ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

معرفی و حدود صلاحیت مهم‌ترین مراجع اداری

(۱) کمیسیون حل اختلاف مالیاتی:

مراجع رسیدگی به حل اختلاف مالیاتی شامل هیأت حل اختلاف مالیاتی و شورای عالی مالیاتی می‌باشد.

الف- هیأت حل اختلاف مالیاتی:

مرجع رسیدگی به کلیه اختلافات مالیاتی، جز در مواردی که ضمن مقررات این قانون مرجع دیگری پیش‌بینی شده، هیأت حل اختلاف مالیاتی است.

مرجع تجدید نظر از آرای هیأت حل اختلاف مالیاتی:

رای هیأت حل اختلاف مالیاتی، به اکثریت آراء صادر و جز در موارد منصوص در بندهای ۱ و ۲ قانون مالیات‌های مستقیم قطعی است. آرای غیرقطعی صادره ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظرخواهی در هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدیدنظر می‌باشد. رای صادره از این مرجع قطعی و لازم الاجرا است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

ب- شورای عالی مالیاتی:

وظیفه شورای عالی مالیاتی رسیدگی به آراء قطعی هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی است که از لحاظ عدم رعایت قوانین و مقررات موضوعه یا نقص رسیدگی مورد شکایت مودی یا ممیز کل واقع شده باشد.

بنابراین می‌توان گفت که این شورا در خصوص رسیدگی به آراء مورد شکایت همان صلاحیت و شأنی را دارد که دیوانعالی کشور در رسیدگی به آراء قابل شکایت صادره از دادگاه‌ها دارا است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۲) کمیسیون‌های شهرداری

الف- کمیسیون ماده صد شهرداری:

بموجب ماده ۱۰۰ قانون شهرداری: اخذ پروانه از شهرداری قبل از هر اقدام عمرانی یا تفکیک اراضی و شروع ساختمان، توسط مالکین اراضی و املاک واقع در محدوده شهر و حریم آن ضروری است.

شهرداری می‌تواند از عملیات ساختمانی ساختمان‌های بدون پروانه یا مخالف مفاد پروانه، اعم از اینکه در زمین محصور یا غیر محصور واقع شده باشد، جلوگیری نماید. در صورتیکه قلع تأسیسات و بناهای احداث شده ضرورت داشته باشد، به درخواست شهرداری، موضوع در کمیسیونی مرکب از نماینده وزارت کشور، یکی از قضات دادگستری به انتخاب رئیس قوه قضاییه و یکی از اعضای انجمن شهر (شورای اسلامی شهر) به انتخاب انجمن، تشکیل می‌شود، مطرح می‌گردد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

ب- مرجع تجدیدنظر آراء کمیسیون ماده صد:

آراء صادره از کمیسیون ماده صد، قابل رسیدگی در کمیسیون تجدیدنظر است. در واقع شکایت در شعبه دیگری از کمیسیون ماده صد مورد رسیدگی و صدور رأی قرار می‌گیرد. رأی صادره قطعی و لازم الاجرا است.

ج- کمیسیون ماده ۹۹ قانون شهرداری

براساس تبصره ۲ بند ۳ الحاقی به ماده ۹۹ قانون شهرداری، به منظور جلوگیری از ساخت و سازهای غیر مجاز در خارج از حریم مصوب شهرها و نحوه رسیدگی به موارد تخلف، کمیسیونی در استانداری‌ها تشکیل خواهد گردید. این کمیسیون حسب مورد و با توجه به طرح جامع، نسبت به صدور رأی قلع و قمع بنا یا جریمه معادل پنجاه تا هفتاد درصد قیمت روز اعیانی تکمیل شده اقدام می‌نماید.

۳) مراجع صالح در امور گمرکی :

رسیدگی به اختلافات گمرکی در تشخیص تعرفه، ارزش کالا و ... که بین گمرک و مؤدی به وجود می‌آید در صلاحیت مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی است که به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی و کمیسیون تجدیدنظر اختلافات گمرکی دسته‌بندی می‌شود.

الف- کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی:

کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی از چهار نفر عضو اصلی از کارمندان گمرک ایران، دو نفر عضو اصلی از کارمندان وزارت صنعت، معدن، تجارت، یک نفر عضو اصلی از کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارایی، یک نفر عضو اصلی بعنوان نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و یک نفر عضو اصلی بعنوان نماینده اتاق تعاون، از میان افراد آگاه به امور گمرکی از سوی دستگاه‌های یادشده برگزیده می‌شود.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

– رأی کمیسیون یادشده لازم الاجرا است مگر در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مؤدی و یا ارزش گمرکی کالا، بیش از پنجاه میلیون ریال باشد که در این صورت مؤدی می‌تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی، درخواست ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید.

ب – کمیسیون تجدید نظر:

آرایی که کمیسیون تجدیدنظر صادر می‌کند قطعی و لازم الاجرا است و تنها تا مدت سی روز از تاریخ ابلاغ رأی از نظر شکلی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۴) مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما

الف- هیأت تشخیص و حل اختلاف وزارت کار:

طبق ماده ۱۵۷ قانون کار، هرگونه اختلاف فردی بین کارفرما و کارگر که ناشی از اجرای این قانون و سایر مقررات کار، قرارداد کارآموزی، موافقت‌نامه‌های کارگاهی یا پیمان‌های دسته جمعی کار باشد، در مرحله اول از طریق سازش مستقیم بین کارفرما و کارگر یا کارآموز و یا نمایندگان آنها در شورای اسلامی کار و در صورتی که شورای اسلامی کار در واحدی نباشد، از طریق انجمن صنفی کارگران و یا نماینده قانونی کارگران و کارفرما حل و فصل خواهد شد و در صورت عدم سازش از طریق هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف به ترتیب آتی رسیدگی و حل و فصل خواهد شد.

معرفی مهم ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

• هیأت تشخیص:

رسیدگی نخستین و اتخاذ تصمیم در خصوص دعاوی و اختلافات ناشی از کار بین کارگر، کارآموز و کارفرما در صورتیکه از طریق سازش حل نگردد از طریق هیأت تشخیص صورت می گیرد.

هیأت تشخیص مرکب از سه عضو می باشد:

- (۱) نماینده وزارت کار و امور اجتماعی
- (۲) یک نفر منتخب کانون هماینگ شورای اسلامی کار استان بعنوان نماینده کارگران
- (۳) یک نفر هم بعنوان نماینده مدیرهای صنایع منتخب کانون انجمن های صنفی، کارفرمایان استان.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

وظایف هیأت تشخیص عبارت است از:

- (۱) رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد دعاوی و اختلافات اعم از فردی یا جمعی بین کارگر و کارفرما ناشی از اجرای مقررات قانون کار و سایر مقررات مربوطه
- (۲) رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد دعاوی ناشی از اختلافات اجرای قرارداد کار، موافقت‌نامه‌های کارگاهی و پیمان‌های دسته جمعی
- (۳) رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد دعاوی و اختلافات ناشی از قرارداد کار. مطابق ماده ۲۸ قانون کار، رسیدگی در مراجع حل اختلاف کار منوط به تسلیم دادخواست می‌باشد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

- دادخواست توسط کارگر، کارآموز یا قائم مقام یا نمایندگان آنان به اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی محل تقدیم می‌گردد. پس از تقدیم دادخواست و طی مراحل قانونی، ابتدا در دستور کار هیأت تشخیص قرار می‌گیرد. هیأت پس از استماع اظهارات اصحاب دعوی و بررسی و مذاقه در مدارک و اسناد تسلیمی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

مرجع تجدیدنظر از آرای هیأت تشخیص

آرای صادره از هیأت تشخیص ظرف پانزده روز قابل رسیدگی مجدد در هیأت حل اختلاف می‌باشد.

آرای صادره از هیأت حل اختلاف، قطعی و لازم الاجرا می‌باشد.

ب- هیأت حل اختلاف:

مرجع تجدیدنظر از آرای صادره از هیأت تشخیص می‌باشد.

اعضای هیأت حل اختلاف عبارتند از:

- ۱) سه نفر نماینده کارگران
- ۲) سه نفر نماینده کارفرمایان
- ۳) سه نفر نماینده دولت برای مدت دوسال تشکیل می‌گردد.

هیأت‌های حل اختلاف کار کتباً از طرفین دعوت می‌نمایند تا در جلسه رسیدگی حضور یابند، عدم حضور طرفین در جلسه مانع از رسیدگی نخواهد شد مگر اینکه ضرورت حضورشان را هیأت تشخیص دهد که فقط برای یکبار جلسه تجدید خواهد شد و نهایتاً ظرف یکماه رسیدگی و صدور رأی می‌نماید.

سازش طرفین در تمامی مراحل رسیدگی امکان پذیر می‌باشد. در صورتی که سازش در جلسه رسیدگی صورت گیرد در صورت جلسه قید و به امضای طرفین می‌رسد.

۵) کمیسیون ماده ۵۶ منابع طبیعی

این کمیسیون مرجع صالح برای تشخیص ملی بودن اراضی می‌باشد. چنانچه این کمیسیون نسبت به اراضی افراد، اقدام به صدور رأی، مبنی بر ملی بودن بنماید، ملک مورد نظر، در اختیار دولت قرار خواهد گرفت. که بسته به اینکه در داخل محدوده شهر باشد یا خارج از محدوده شهر باشد، به سازمان مسکن و شهرسازی یا اداره منابع طبیعی، تحویل می‌گردد.

مرجع اعتراض به رأی کمیسیون ماده ۵۶، کمیسیون ماده واحد مستقر در اداره منابع طبیعی و سپس محاکم دادگستری می‌باشد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۶) کمیسیون ماده ۱۲ قانون زمین شهری

مطابق ماده ۱۲ قانون زمین شهری تشخیص عمران و احیاء و تعیین زمین بایر از موات را بعهدہ وزارت مسکن و شهرسازی گذاشته که بموجب دستورالعمل صادره از وزارت مسکن و شهرسازی مصوب ۲/۵/۶۷ تشخیص عمران و تعیین نوع زمین بعهدہ کمیسیونی موصوف به کمیسیون ماده ۱۲ محول شده است.

اعضای کمیسیون ماده ۱۲ قانون زمین شهری مرکب از ۳ نفر نمایندگان وزارت مسکن و شهرسازی که با حکم وزیر مسکن تشکیل می‌گردد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

اراضی ذیل نمی‌توانند در کمیسیون ماده ۱۲ قانون زمین شهری مطرح شوند:

- اراضی متعلق به شهرداری‌ها و شرکت‌های وابسته به شهرداری

- اراضی دارای گواهی عمران

- اراضی متعلق به دولت

کمیسیون پس از بازدید از محل، تحقیقات لازم از معمرین، استماع دفاع مالکین و وکیل آن‌ها، بررسی اسناد موجود در پرونده و تطبیق کروکی با نقشه هوایی، با اکثریت اعضاء اقدام به صدور رأی می‌نماید.

مرجع تجدیدنظر از آرای صادره از کمیسیون ماده ۱۲، دادگاه عمومی محل وقوع زمین است و مهلت اعتراض آن از تاریخ امضای آن سه ماه است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۷) دادگاه و دادرسی انتظامی قضات:

الف- دادگاه انتظامی قضات:

دادگاه انتظامی قضات در تهران تشکیل می‌شود و شمار شعب آن به تشخیص رئیس قوه قضاییه واگذار شده است. هر شعبه از این دادگاه دارای سه عضو یعنی یک رئیس و دو مستشار می‌باشد. مستشاران و دیگر اعضا، از بیم قضات دارای بالاترین پایه‌های قضایی از سوی رئیس قوه قضاییه منصوب می‌شوند و باید دست کم، بیست و پنج سال سابقه کار قضایی و در ده سال اخیر خدمت قضایی خود محکومیت انتظامی درجه سه یعنی کسر حقوق ماهانه تا یک سوم، از یک ماه تا شش ماه و بالاتر نداشته باشند. رئیس شعبه اول این دادگاه، رئیس دادگاه انتظامی قضات به شمار می‌آید که باید مجتهد جامع‌الشرایط باشد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

• صلاحیت دادگاه انتظامی قضات:

در رابطه با دارندگان پایه‌های قضایی:

رسیدگی به تخلفات و تقصیرات دارندگان پایه‌های قضایی، در هر مرتبه و مقامی که باشند، با کیفر خواست دادستان انتظامی قضات: رسیدگی به درخواست تعلیق دارنده پایه قضایی که مظنون به ارتکاب جرم باشد (به درخواست دادستان انتظامی قضات)، رسیدگی به ادعای تقصیر یا اشتباه قاضی، موضوع اصل ۱۷۱ قانون اساسی در صلاحیت دادگاه عالی است.

در رابطه با وکلای دادگستری:

رسیدگی به تخلفات اعضای هیأت مدیره و اعضای دادگاه‌های انتظامی و دادستان و دادیاران انتظامی و کلا (با ارجاع رئیس قوه قضاییه یا دادستان کل)، تجدیدنظر نسبت به آرای قابل تجدیدنظر صادره از دادگاه انتظامی و کلا، رسیدگی به شکایت متقاضیان پروانه وکالت یا کارآموزی وکالت نسبت به تصمیم قانون وکلا مبنی بر رد درخواست صدور پروانه و ... در صلاحیت دادگاه عالی است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

در رابطه با کارشناسان:

رسیدگی به تخلفات اعضای دادگاه و دادستان انتظامی کانون کارشناسان رسمی (با ارجاع رئیس قوه قضائیه یا دادستان کل کشور) در صلاحیت دادگاه عالی است

ب- دادگاه عالی تجدیدنظر انتظامی قضا:

صلاحیت دادگاه عالی انتظامی قضا، از جمله رسیدگی به اعتراض دادستان انتظامی قضا نسبت به آرای برائتی است که دادگاه عالی در مورد قاضی تحت پیگرد انتظامی صادر می‌نماید و نیز اعتراض قاضی تحت پیگرد انتظامی به آرای محکومیت درجه شش و بالاتری است که دادگاه عالی علیه وی صادر می‌کند.

ج- دادسرای انتظامی قضات:

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

وظایف و اختیارات دادسرا عبارتند از:

بازرسی و کشف تخلفات انتظامی قضات و تعقیب انتظامی آنان در هر مقام و رتبه‌ای که باشند. نظارت پیوسته بر عملکرد قضات، ارزشیابی آنان و تحقیق در اعمال و رفتار منافی با حیثیت و شأن قضایی، با رعایت حریم خصوصی آنان، پیشنهاد تعلیق قاضی، پیشنهاد تشویق قضات دارای خدمات علمی یا عملی برجسته، پیشنهاد جابجایی قضات به رئیس قوه قضاییه، در اجرای اصل ۱۶۴ قانون اساسی، بازرسی و تهیه گزارش در مورد عملکرد قضات بر حسب درخواست رئیس قوه قضاییه، سایر وظایف بموجب قوانین خاص.

مرجع تجدیدنظر آرای دادگاه عالی انتظامی قضات:

احکام دادگاه عالی انتظامی قضات، چنانچه مبنی بر محکومیت قاضی تحت پیگرد تا درجه ۵ باشد، قطعی و در سایر موارد محکومیت، از سوی محکوم علیه، ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ، قابل شکایت در دادگاه عالی تجدیدنظر انتظامی است.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۸) دادسرا و دادگاه انتظامی وکلا:

الف- دادسرای انتظامی وکلا:

دادسرای انتظامی وکلا مرجع رسیدگی به تخلفات وکلا و کارگشایان و تعقیب آنان می‌باشد. دادسرای انتظامی از دادستان انتظامی و عده لازم دادیار که برای مدت دو سال توسط هیأت مدیره انتخاب می‌شوند، تشکیل می‌شود. دادسرای انتظامی وکلا پس از رسیدگی به تخلفات و شکایات، چنانچه عقیده بر تخلف داشته باشد کیفرخواست و در غیراین صورت قرار منع تعقیب صادر می‌نماید. قرار منع تعقیب از طرف شاکی و رئیس کانون وکلا ظرف ده روز پس از ابلاغ، با رعایت مسافت، قابل شکایت در دادگاه انتظامی وکلا می‌باشد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

ب- دادگاه انتظامی وکلا:

دادگاه انتظامی وکلا مرجع رسیدگی و صدور رأی نسبت به تخلفات وکلا و کارگشایان می‌باشد. این مرجع از سه نفر وکیل پایه یک دادگستری که برای مدت دو سال، از طرف هیأت مدیره کانون انتخاب می‌گردند، تشکیل می‌شود. دو نفر وکیل پایه یک نیز به همان ترتیب بعنوان اعضای علی‌البدل نیز انتخاب می‌شوند تا در صورت معذوریت اعضای اصلی انجام وظیفه نمایند.

مرجع تجدیدنظر از آرای صادره از دادگاه انتظامی وکلا، دادگاه عالی انتظامی قضات می‌باشد.

دادگاه انتظامی وکلا پس از رسیدن ادعانامه یا تقاضای رسیدگی از طرف مقامات مربوط و آماده بودن موضوع برای رسیدگی، رونوشت ادعانامه یا تقاضا را به وسیله مأمور کانون به وکیل تحت تعقیب ابلاغ می‌نماید تا ظرف مهلت مقرر پاسخ دهد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

۹) دادسرا و دادگاه انتظامی کارشناسان رسمی:

الف- دادسرای انتظامی کارشناسان رسمی:

تعقیب انتظامی کارشناسان توسط دادسرای انتظامی کانون کارشناسان انجام می‌شود. تعقیب انتظامی معمولاً در پی شکایت شاکی شروع می‌شود.

مرجع رسیدگی به تخلفات کارشناسان هر کانون و تعقیب آنان، دادسرای انتظامی کارشناسان رسمی همان کانون است. دادسان هر کانون، از بین کارشناسان رسمی، بوسیله مجمع عمومی عادی همان کانون برای مدت چهار سال انتخاب خواهد شد. دادیاران دادسرای انتظامی، به تعداد لازم، به پیشنهاد دادستان و تصویب هیأت مدیره کانون تعیین می‌شوند.

مرجع تعقیب تخلفات انتظامی اعضای هیأت مدیره و دادستان و بازرسان کانون استان‌ها، دادسرای انتظامی قضات می‌باشد.

معرفی مهم‌ترین مراجع غیر قضائی (شبه قضائی)

ب- دادگاه انتظامی کارشناسان رسمی:

مرجع رسیدگی و صدور رأی نسبت به تخلفات کارشناسان هر کانون، دادگاه انتظامی کارشناسان رسمی که همان کانون است. این دادگاه مرکب از سه عضو می‌باشد و برای مدت چهارسال انتخاب می‌شوند.

مرجع تجدیدنظر آرای دادگاه انتظامی کارشناسان رسمی، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی می‌باشد که در تهران تشکیل می‌شود.

موفق باشيد